

Stichting Amani ya Congo

Jaarverslag 2012

1. Algemeen

DOEL

Het doel van de stichting Amani ya Congo is:

- * informatie te verspreiden in Nederland over de situatie in het Grote- Merengebied, in het bijzonder over die in Congo;
- * lobbywerk bij de Nederlandse politiek te verrichten ten gunste van de bevolking in Congo en in de andere landen van het Grote-Merengebied;
- * initiatieven van de bevolking van het Grote-Merengebied, met name van de Congolese bevolking en van Congolezen in Nederland, te steunen ten behoeve van vrede en welzijn.

WERKGROEP CONGO-NED

Werkgroep Congo-Ned is een werkgroep van de stichting Amani ya Congo.

De werkgroep bestaat uit vrijwilligers zowel van Nederlandse als van Congolese afkomst, en werkt aan het doel van de stichting ondermeer door:

- * onderhouden van een website en zenden van artikelen naar de media;
- * organiseren van informatieve bijeenkomsten;
- * uitgave van publicaties, bijvoorbeeld brochures en een nieuwsbrief;
- * contact onderhouden met organisaties en individuen met overeenkomstige doelstellingen;
- * acties ter beïnvloeding van de Nederlandse politiek en ter vergroting van de betrokkenheid van de Nederlandse samenleving;
- * steun aan concrete projecten in Congo.

De werkgroep beschikt over een bureau dat gevestigd is in de Tweede Oosterparkstraat 215 II, 1092 BK Amsterdam. Coördinator van de werkgroep Congo-Ned is Nelly Koetsier.

BESTUUR

Het bestuur van de stichting Amani ya Congo bestaat uit de volgende personen:

Leen van den Berg	voorzitter
Yesu Kitenge II	secretaris
Nico Dekker	penningmeester
Paul Mbikayi	lid

ADMINISTRATIEVE GEGEVENS

Adres:	2 ^o Oosterparkstraat 215 II 1092 BK Amsterdam
Telefoon:	+ 31 (0) 20 6718773
Fax:	+ 31 (0) 20 4631984
e-mail	congoned@dds.nl
website	www.congoned.dds.nl
Bank:	ING
Rekeninghouder:	Stichting Amani ya Congo te Amsterdam
Rekeningnummer:	9263303 [IBAN: NL39 INGB 0009 2633 03]

De stichting Amani ya Congo is door de Belastingdienst erkend als ANBI (Algemeen Nut Beogende Instelling), en is ingeschreven bij de Kamer van Koophandel Amsterdam onder nummer 3416881.

2. Politieke context : ontwikkelingen in 2012

De actualiteit is sterk bepaald geweest door het militaire optreden van troepen van Rwanda en de door Rwanda en Oeganda gesteunde rebellen in Noord-Kivu.

Op 20 november trokken circa 4.000 Rwandese militairen in twee groepen de grens over en Goma, de hoofdstad van Noord-Kivu, binnen. Eén groep begaf zich naar het vliegveld van de stad dat bewaakt werd door Congolese soldaten die weinig weerstand boden en bezette vervolgens het station van de nationale omroep, de andere trok rechtstreeks naar het stadcentrum. De hoofdmacht van de FARDC, het Congolese leger, was geblokkeerd bij de noordelijke toegang tot de stad vanwaar een aanval werd verwacht van de rebellenbeweging M23 en werd door deze verraderlijke aanval uit het Oosten verrast. De meeste soldaten vluchtten in Westelijke richting, terwijl de RDF, het Rwandese leger, de stad snel overdroeg aan M23 die toen de overwinning claimde.

M23 is de aanduiding voor een groep muiters uit de gelederen van de FARDC, onder leiding van kinyarwanda sprekende officieren die tot voor kort deel uitmaakten van de CNDP, de voormalige militie van Laurent Nkunda. De CNDP was op grond van een overeenkomst van 23 maart 2009 met allerlei privileges formeel geïntegreerd in de FARDC maar had tegelijk zijn eigen bevelslijnen gehouden. Hun hoofd was generaal Bosco Ntaganda die, hoewel hij wegens oorlogsmisdaden gezocht werd door het Internationaal Strafhof, tegelijk de leiding had van de operaties van de FARDC in Oost-Congo.

De problemen werden acuut toen de - na de vervalste verkiezingen in 2011 - politiek verzwakte Joseph Kabila zwichtte voor de internationale politieke druk en op 12 april 2012 formeel bevel gaf zijn oude vriend Bosco "in vredesnaam" te laten arresteren. Deze hield zich 'onvindbaar' ergens in het grensgebied met Rwanda. Het arrestatiebevel was tevens de start van de rebellie M23, waarvan de oprichting in de maanden ervoor minutieus voorbereid door de Rwandese militaire leiding, met name door defensie-minister James Kabarebe. Dit, en veel andere details, is te vinden in het laatste rapport van de zogeheten Groep van VN-experts voor de RDC¹. Bosco zelf liet de dagelijkse leiding van M23 noodgedwongen over aan zijn collega generaal Sultani Makenga. Volgens de VN-experts werd zijn strijdmacht vanuit Rwanda en Uganda voorzien van wapens en voorraden.

De gevolgen van de militaire acties van M23 en de bezetting van een groot deel van Noord-Kivu zijn desastreus. Dorpen zijn verlaten door de bewoners uit angst voor moord en verkrachting door soldaten. Sinds juli 2012 is het aantal ontheemden met zeker 280.000 toegenomen.

De overdaad aan bewijs ten spijt, ontkent de Rwandese regering, (evenals de Ugandese) in alle toonaarden iets met M23 en de verovering van Congolees grondgebied te maken te hebben. Maar dit keer liggen de bewijzen zo klaar op tafel dat de westerse publieke opinie begint te kenteren. Zo hebben veel Europese landen, waaronder Nederland, hun hulp (of een deel daarvan) aan de Rwandese regering opgeschort.

Na de inname van Goma heeft M23 gedurende 11 dagen huisgehouden in de stad, waarbij de soldaten alles van waarde, vooral voertuigen en geld, hebben geplunderd en afgevoerd. Onder druk van de internationale gemeenschap en bemiddeling van regionale leiders, verenigd in de CIRGL (Internationale Conferentie voor het Grote-Merengebied), hebben de soldaten zich teruggetrokken na de toezegging dat er besprekingen zouden worden georganiseerd tussen hun politieke leiders en de Congolese regering. Die zijn inderdaad begonnen in Kampala maar hebben (eind 2012) nog niets tastbaars opgeleverd.

De ontwikkelingen zijn in meer detail beschreven in de Nieuwsbrief die begin januari 2013 is verschenen.

---

¹ www.un.org/sc/committees/1533/egroup.shtml

3. Activiteiten

3.1 Tegen straffeloosheid

Met de verschijning van het "Mapping Report" in oktober 2010 werd nog eens nadrukkelijk de internationale verplichting aan de orde gesteld om degenen te berechten die zich op Congolees grondgebied hebben schuldig gemaakt aan misdrijven tegen het internationale humanitaire recht. Deze verplichting rust in beginsel op alle landen en betreft evenzeer de periode sinds het in werking treden van het Internationaal Strafhof als van die daarvoor.

In oktober zijn we in contact gekomen met Patrick Mulemeri, president van de in Goma gevestigde NGO Congo Peace Network (CPN), die net als wij van mening is dat het Mapping Report geen dode letter mag blijven en dat actieve vervolging moet plaats vinden van degenen die in Congo internationale misdrijven hebben gepleegd, óók uit de periode voorafgaan aan de instelling van het Internationaal Strafhof. Het Mapping Report suggereert daarvoor een geschikt model: de instelling van zogeheten *gemengde gespecialiseerde kamers* binnen het Congolese rechtsysteem. We zijn voornemens hem te steunen bij acties om dat te bereiken. Dit ligt in het verlengde van ons eigen project om misdadigers uit de periode 1998-2002 (toen de RCD in Oost-Congo de dienst uitmaakte) voor de rechter te krijgen.

3.2 Proces Yangambi

Firmin Yangambi is op 14 juni 2011 in hoger beroep door het Militair Hooggerechtshof tot 20 jaar gevangenisstraf veroordeeld. Zijn mede-beklaagden Ben Olangi en Eric Kikunda kregen 10 jaar, kolonel Elia Lokundu werd vrijgesproken. Yangambi is voorzitter van de mensenrechtenorganisatie 'Fondation Paix sur Terre' in Kisangani, advocaat in Kisangani en bovendien verbonden aan de balie van het Internationaal Strafhof in Den Haag. Voor de beschuldiging van poging tot gewapende opstand is ook in hoger beroep geen spoor van bewijs geleverd. De drie hebben een verzoek om cassatie ingediend bij het Cour Suprême, het hoogste rechtscollege, maar daarop nog geen reactie gekregen. Op verzoek van Firmin hebben we een brief geschreven aan de president Congolese Hooggerechtshof geschreven om deze te wijzen op de verplichtingen van het Hof voor de Congolese wet. Vooralsnog kan de conclusie geen andere zijn dan dat het oordeel van de rechters door politieke overwegingen werd bepaald. Een verslag van de 'rechtsgang' staat op onze website.

We hadden gehoopt dat de verkiezingen in Congo tot een politieke verandering zou hebben geleid, en daarmee wellicht tot de vrijlating van Firmin, Ben en Eric. Helaas is dit een illusie gebleken en is er nog geen uitzicht op hun vrijlating. Firmin blijft zijn ideeën publiek maken via de kanalen van de "Fondation Paix sur Terre"; een uitvoerig bulletin met een samenvatting van het werk van zijn organisatie dat verscheen in mei jl. staat op onze website. De dagelijkse leiding van de organisatie wordt gevoerd door zijn vrouw Lucie die dit doet naast haar werk als arts en als moeder van hun kinderen.

We blijven met Firmin in contact en steunen hem en zijn gezin naar vermogen.

3.3 Activiteiten in Nederland

Congo-Ned nam intensiever dan vorig jaar deel aan de werkzaamheden van het Congo Overleg met vertegenwoordigers van andere NGO's die in de regio actief zijn en van het Ministerie van Buitenlandse Zaken. Met het oog op de discussie binnen het ministerie over het Nederlandse beleid ten aanzien van het Grote Merengebied werd door enkele NGO's in het overleg een notitie samengesteld. We schreven daarvoor namens Congo-Ned een standpuntbepaling die staat op onze website. De coördinatie van het overleg was in handen van Tina Lain van IUCN-Nederland.

Aan de CDE, (Coalition Dette Extérieure), de groep in Congo die zich jarenlang heeft ingezet tegen de onterechte Congolese staatsschuld aan westerse landen, hebben we bericht hun werk niet langer te zullen ondersteunen. De kwestie waarom het ging is achterhaald door een deal van de Congolese regering met het IMF en de Club de Paris. De CDE gaat wel verder samen met andere Congolese NGO's voor een rechtvaardiger binnenlands financieel-economisch beleid. We steunden de verontwaardiging van Congolezen in Nederland over de vervalsing van de uitslagen door het regiem van Joseph Kabila van de presidents-en parlemenstverkiezingen in Congo door deel te nemen aan een bijeenkomst daarover op 18 februari in Den Haag

3.4 Project bij Uvira

De Stichting Amani ya Congo beschouwt het niet als haar taak om zelf ontwikkelingsprojecten in Congo op te zetten of te subsidiëren. Niettemin hebben we de afgelopen jaren enkele initiatieven gesteund van Congolezen in Nederland om in hun land iets op te zetten wat mensen daar verder helpt.

Dit jaar ging onze aandacht speciaal naar het werk van Heri Njila bij Uvira in Zuid-Kivu. Omdat het overheidsgezag in de regio vrijwel in weggevallen, berust de handhaving van relatieve vrede op de inspanningen van al of niet gewapende groepen en lokale machthebbers. Er wordt veel minder voedsel geproduceerd dan mogelijk zou zijn, waardoor er veel ondervoeding is wat bij goede organisatie van werk zou kunnen worden verbeterd. Njila wil de mensen, vooral de jongeren, stimuleren gezamenlijk initiatieven te nemen om hun leefsituatie te verbeteren. Met geld uit Nederland is hij bezig met de bouw in Uvira van een vormingscentrum, annex leerwerkplaats, dat zijn voltooiing nadert. Daarnaast is hij bezig met de ontwikkeling van een communautair opgezet landbouwproject voor allenstaande vrouwen bij Lusambo/Fizi. De financiële steun aan dit laatste project wordt vanuit Nederland gecoördineerd door de stichting SRDA, waarvan Heri voorzitter is.

Heri is voornemens zich vanaf volgend jaar meer definitief in Uvira te vestigen. Ook dan zullen we regelmatig contact blijven houden. Dit is voor het werk van CongoNed ook van belang: Kivu is voor de politieke ontwikkeling van Congo een cruciaal gebied vanwaar uit via publieke kanalen weinig betrouwbare berichtgeving doorklinkt. Het directe contact met hem per e-mail kan daarin voorzien.

4. Financiële verantwoording 2012

Baten		Lasten	
Giften	2.378,00	Algemene kosten	272,14
Uit reserve (*)	1.757,00	Afschrijving apparatuur	150,00
Rente spaarrekening	0,89	Reiskosten Benelux	203,00
		Portokosten	0,00
		Contributie CDE	219,92
		Steun Firmin Yangambi	946,67
		Project Uvira	1.916,74
			----- +
		Totaal lasten:	3.708,67
		Saldo	427,22
			----- +
<i>Totaal</i>	4.135,89	<i>Totaal</i>	4.135,89

(*) Restant van de subsidie die ons in 2009 was toegekend door de Van Bakelstichting ten behoeve van hulpprojecten .

01/07/2013